



İstanbul Nişantaşı Üniversitesi

Tıp Fakültesi

Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Staj Rehberi

İÇİNDEKİLER

1. Karşılama Mesajı	3
2. Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Stajı Genel Özellikleri.....	4
3. Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Staj Öğrenim Hedefleri ve Yeterlilikleri	4
4. Görevler.....	5
5. Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler ve Performans Düzeyleri	5
6. Temel Hekimlik Becerileri ve Öğrenme Düzeyleri	6
7. Profesyonel Tutum ve Değerler.....	7
8. Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Staj Programı.....	8
9. Staj Programındaki Öğrenme ve Öğretme Yöntemleri	10
10. Staja Devamlılık Kuralları.....	11
11. Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri.....	11
12. Öğrenme Ortamları.....	11
13. Önerilen Kaynaklar.....	12
14. Referanslar	12

TABLolar

Tablo 1. Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Stajı Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler ve Performans Düzeyleri.....	5
Tablo 2. Çekirdek Hastalıklar/Klinik Problemler Öğrenme (Performans) Düzeyleri.....	6
Tablo 3. Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Stajı Temel Hekimlik Uygulamaları ve Öğrenme Düzeyleri.....	6
Tablo 4. Temel Hekimlik Uygulamaları Öğrenme Düzeyi	7
Tablo 5. Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Staj Programı.....	8
Tablo 6. Ders Saatleri ve AKTS	10

Sevgili Öğrencimiz,

Nişantaşı Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı'na hoş geldiniz. Tıp eğitiminizin önemli bir aşamasını oluşturan bu staj döneminde sizlerle birlikte olmaktan memnuniyet duyuyoruz. Hekimlik pratiğinizde sık karşılaşacağınız kas iskelet sistemi sorunlarına yaklaşımınızı geliştirmek ve temel klinik becerileri kazandırmak en önemli hedeflerimizdendir.

Fiziksel tıp ve rehabilitasyon; kas-iskelet, sinir, kalp-damar, solunum, pelvik organlar, onkoloji, spor yaralanmaları, romatizmal hastalıklar ve yaşlı sağlığı gibi çok geniş bir spektrumu içine alan bir bölümdür. Ana odağı hareket ve işlev kaybının giderilmesi ve yaşam kalitesinin artırılmasıdır. Bu iki haftalık süre boyunca, sık görülen kas iskelet sistemi hastalıkları tanı ve tedavi yaklaşımlarını öğrenmeniz, fizik muayene becerilerinizi geliştirmeniz ve temel girişimsel işlemleri gözlemleyerek mesleki deneyiminizi artırmanız beklenmektedir.

Ayrıca bu staj süresince, fiziksel tıp ve rehabilitasyon pratiğinde etik değerlerin, hasta mahremiyetinin ve etkili hasta-hekim iletişiminin önemini de gözlemleyecek, hekimlik mesleğinin çok yönlü sorumluluklarına dair farkındalık kazanacaksınız. Öğretim üyelerimiz sizlere bu süreçte rehberlik etmeye ve bilgi birikimlerini aktarmaya hazırdır.

Staj boyunca görevleriniz, değerlendirme yöntemleriniz ve uygulama süreçleri bu kitapçıkta detaylı şekilde açıklanmıştır. Sizden beklentimiz, bu süreci aktif katılım ve öğrenmeye açık bir tutumla en verimli şekilde değerlendirmenizdir.

Hepinize başarılı, verimli ve öğretici bir staj dönemi diliyoruz.

Dahili Tıp Bilimleri Bölümü

Nişantaşı Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (FTR) Stajı Genel Özellikleri

Nişantaşı Üniversitesi Tıp Fakültesi 5. Sınıf öğrencileri Ortopedi (3 Hafta), Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon (2 hafta), Radyoloji (3 hafta) olacak şekilde 8 haftalık bir staj bloğu içerisinde FTR stajını alırlar. Her gün 08.00'tan 16.45' e kadar teorik dersler, hasta başı vizit, interaktif tartışma ve poliklinik sürecinde öğretim üyesi ile aktif paylaşım yapılır.

FTR stajı amacı: FTR stajı süresince, öğrencinin Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon hastalıklarını tanıyabilmesi, kas iskelet sistemi muayenesini yapabilmesi, hastalara özgü sorgulama ve araştırmaları gerçekleştirebilmesi beklenir. Yatan ve poliklinik hastalarında, rehber eşliğinde hastalık tanılarına yönelik laboratuvar ve radyolojik tetkikleri gözlemleyerek uygulama deneyimi kazanmalıdır. Ayrıca, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon acillerini ayırt edebilmeli ve tanı, tedavi ya da korunma amaçlı temel tıbbi girişimleri uygulayabilmelidir.

FTR Stajı Öğrenim Hedefleri ve Yeterlilikleri

FTR stajını başarıyla tamamlayan bir tıp fakültesi öğrencisinin aşağıdaki bilgi, beceri ve tutumları kazanmış olması beklenir:

1. Kas iskelet sistemi hastalıklarını teşhis etmek üzere anemnez alabilmeli
2. Kas iskelet sistemi muayenesi yapabilmeli
3. Kas iskelet sistemi muayenesi ile normal bulguları patolojik bulgular ile ayırt edebilmeli
4. Aldığı anemnez ve yaptığı fizik muayene ile tanı koyabilmeli ve ayırıcı tanı yapabilmeli
5. Kas iskelet sistemi hastalıklarının tanı ve tedavisinde kullanılacak laboratuvar yöntemlerini ve radyolojik yöntemleri söyleyebilmeli
6. Kas iskelet sistemi hastalıklarının tanı ve tedavisinde kullanılacak laboratuvar yöntemlerini ve radyolojik yöntemleri yorumlayabilmeli
7. Fizik tedavi ajanlarını tanıtabilmeli, endikasyonları ve kontrendikasyonları hakkında bilgi verebilmeli
8. Osteoartrit tanısı koyabilir
9. Osteoporoz hastalarında ilaç dışındaki kemik koruyucu önlemleri hastaya anlatabilir
10. İnme hastalarında akut dönemde yatak pozisyonlarını ve önemini hastalara anlatabilir
11. Bel ağrısında kırmızı bayrakları sayabilir ve gerektiğinde ilgili uzmana yönlendirebilir
12. Romatoid artrit hastalarında erken teşhisin önemini kavrayabilir, erken artriti tanı ve uzmana yönlendirebilir
13. Direk grafide osteoartrit, osteoporoz ve inflamatuvar artrit bulgularını tanıyabilir

14. Ankilozan spondilit hastalarının erken bulgularını tanıyabilir ve uzmana yönlendirebilir
15. İnflamatuar ve mekanik bel ağrısı ayırımını yapabilir
16. Terapötik egzersiz kavramını açıklayabilir
17. Egzersizin faydalarını hastaya açıklayabilir
18. Spinal kord yaralanmalı hastalara yaklaşımı açıklayabilir ve oluşabilecek komplikasyonları tanımlayabilir
19. FTR pratiğini etkileyen bilimsel araştırmaları ve güncel teknolojik gelişmeleri takip edip değerlendirebilir.
20. Mesleki uygulamalarında etik ilkeler, profesyonel sorumluluklar ve yasal düzenlemelere uygun hareket eder.
21. FTR vakalarının yönetiminde ekip üyeleriyle etkili iş birliği içinde çalışabilir.

Görevler

Bu staj sonunda stajyerlerin aşağıda belirtilen semptom/durumlarda klinik akıl yürütme süreçlerini ve hasta yönetimini gerçekleştirecek düzeyde bilgi kazanmaları, bu durumları gerçek hastalarda gözlemeleri beklenmektedir.

Tablo 1. Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler ve Performans Düzeyleri

Çekirdek Hastalıklar / Klinik Problemler	Öğrenme Düzeyi
Mekanik bel ağrısı	TT-K
Çıkık	TT-A-K
Serebral Palsi	ÖnT
İnme	A-K-İ
Fibromiyalji	T
Osteoporoz	ÖnT-K
Osteoartrit	TT-K-İ
Omurga yaralanmaları	A
Seronegatif spondiloartropati	ÖnT
Romatoid Artrit	ÖnT
Spinal kord bası sendromu	ÖnT
Artrit	T
Disk Hernileri	T-K
D vitamini eksikliği	TT-K-İ
İmmobilizasyon	ÖnT-A

Poliomyelit	ÖnT-K
Tenosinovitler	TT
Gelişimsel kalça displazisi	ÖnT-K

Tablo 2. Çekirdek Hastalıklar/Klinik Problemler Öğrenme (Performans) Düzeyleri

A	Acil durumu tanımlayarak acil tedavisini yapabilmeli, gerektiğinde uzmana yönlendirebilmeli
ÖnT	Ön tanı koyarak gerekli ön işlemleri yapıp uzmana yönlendirebilmeli
T	Tanı koyabilmeli ve tedavi hakkında bilgi sahibi olmalı, gerekli ön işlemleri yaparak, uzmana yönlendirebilmeli
TT	Tanı koyabilmeli, tedavi edebilmeli
İ	Birinci basamak şartlarında uzun süreli takip (izlem) ve kontrolünü yapabilmeli
K	Korunma önlemlerini (birincil, ikincil ve üçüncül korunmadan uygun olan/olanları) uygulayabilmeli

Temel Hekimlik Becerileri ve Öğrenme Düzeyleri

Bu staj boyunca stajyerlerden beklenen temel hekimlik becerileri ve düzeyleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 3. Temel Hekimlik Uygulamaları Listesi

Temel Hekimlik Uygulamaları	Düzey
Genel ve soruna yönelik öykü alabilme	4
Kas-İskelet sistem muayenesi	3
Nörolojik muayene	3
Reçete düzenleyebilme	4
Direkt radyografileri değerlendirebilme	3
Akılcı laboratuvar ve görüntüleme inceleme istemi yapabilme	3
Topluma sağlık eğitimi verebilme	4
Egzersiz ve fiziksel aktivite	4

Tablo 4. Temel hekimlik becerileri öğrenme düzeyleri

Öğrenme düzeyi	Açıklama
1	Uygulamanın nasıl yapıldığını bilir ve sonuçlarını hasta ve/veya yakınlarına açıklar.
2	Acil bir durumda kılavuz / yönergeye uygun biçimde uygulamayı yapar.
3	Karmaşık olmayan, sık görülen, durumlarda / olgularda uygulamayı* yapar.
4	Karmaşık durumlar / olgular da dahil uygulamayı* yapar.
<i>*Ön değerlendirmeyi / değerlendirmeyi yapar, gerekli planları oluşturur, uygular ve süreç ve sonuçlarıyla ilgili hasta ve yakınlarını / toplumu bilgilendirir.</i>	

Profesyonel Değer ve Tutumlar

Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon stajı süresince öğrencilerin mesleki etik ilkelere bağlı kalarak, bütüncül ve hasta odaklı bir yaklaşımla klinik uygulamalarda yer almaları beklenmektedir. Bu doğrultuda, öğrencilerden aşağıdaki tutum ve davranışları sergilemeleri istenir:

1. Rehabilitasyon sürecindeki hasta ve ailesine duyarlı, saygılı ve empatik bir yaklaşım göstermesi.
2. Hastanın yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen, iş birliğine dayalı bir ekip çalışması anlayışı içinde hareket etmesi.
3. Fiziksel engelli bireylerin haklarına saygı göstermesi ve ayrımcılık yapmaksızın sağlık hizmeti sunması.
4. Tanı, tedavi ve rehabilitasyon planlamasında kanıta dayalı tıp uygulamalarını benimsemesi.
5. Her türlü girişim öncesinde hastadan bilgilendirilmiş onam almanın önemini kavraması ve bu ilkeye bağlı kalması.
6. Hastanın rehabilitasyon sürecine aktif katılımını desteklemesi ve hastayı sürece dahil edecek biçimde iletişim kurması.
7. Hekimlik mesleğine yakışır şekilde gizlilik, dürüstlük ve sorumluluk bilinciyle hareket etmesi.
8. Sağlık hizmeti sunarken disiplinler arası iletişime açık olması ve diğer sağlık profesyonelleriyle uyum içinde çalışması.
9. Rehabilitasyon alanındaki bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip ederek mesleki gelişimini sürdürmesi.
10. Toplum temelli rehabilitasyon yaklaşımlarını tanıması ve bu yaklaşımların uygulanmasına yönelik farkındalık geliştirmesi.

Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Staj Programı

Tablo 5. Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Staj Programı 1. Hafta

1.Hafta	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	
08.00-08.45	Bağımsız öğrenme					
09.00-09.45	Hasta başı vizit					
10.00-10.45						
11.00-11.45	Poliklinikler					
12.00-12.45	Bağımsız öğrenme	Üst ekstremit kas iskelet sistemi hastalıklarında muayene ve yaklaşım	Poliklinikler	Romatoid artrit: tanı, ayırıcı tanı, tedavi	Bağımsız öğrenme	
13.00-14.00	Öğle arası					
14.00-14.45	Bağımsız öğrenme	Üst ekstremit kas iskelet sistemi hastalıklarında muayene ve yaklaşım	Poliklinikler	Spondiloartropatiler: tanı, ayırıcı tanı, tedavi	Bağımsız öğrenme	
15.00-15.45	Alt ekstremit kas iskelet sistemi hastalıklarında muayene ve yaklaşım	Omurga muayenesi ve boyun-sırt-bel ağrılı hastaya yaklaşım		Kronik ağrı sendromları (Miyofasyal ağrı, fibromiyalji)	Osteoartrit	Disk hernileri
16.00-16.45						Terapötik egzersizler ve Fizik tedavi modaliteleri

2.Hafta	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
08-00-08.45	Bağımsız öğrenme				Staj sonu yazılı ve sözlü sınavı
09.00-09.45	Hasta başı vizit				
10.00-10.45					
11.00-11.45	Poliklinikler				
12.00-12.45	Bağımsız öğrenme	Nörolojik rehabilitasyon (İnme Serebral palsi, Poliomyelit ve diğer nörolojik hastalıklar)	Bağımsız öğrenme	Omurilik Yaralanmalı Hastaya Yaklaşım ve İmmobilizasyon –	
13.00-14.00	Öğle arası				
14.00-14.45	Bağımsız öğrenme	Nörolojik rehabilitasyon (İnme, Serebral palsi, Poliomyelit ve diğer nörolojik hastalıklar)	Bağımsız öğrenme	Omurilik Yaralanmalı Hastaya Yaklaşım ve İmmobilizasyon	
15.00-15.45		Osteoporoz ve diğer metabolik kemik hastalıkları		Bağımsız öğrenme	
16.00-16.45	Ortopedik ve spor yaralanmaları rehabilitasyonu				

Tablo 6. Ders Saatleri ve AKTS

Zorunlu(Z)/Seçmeli(S)	Z
Toplam teorik ders	20 saat
Pratik uygulama	30 saat
Bağımsız öğrenme	22 saat
Sınav çalışması	5 saat
Toplam iş yükü	77 saat
AKTS	3

Staj Programındaki Derslerde ve Uygulamalarda Öğrenme-Öğretme Yöntemleri

Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon staj programında dersler ve uygulamalar, servis çalışmaları, hasta başı eğitimleri, öğretim üyeleri ile danışma ve tartışmalar ile öğrenme olanakları sağlanmaktadır. Stajda uygulanan öğretim yöntemleri aşağıda kısaca açıklanmıştır.

1. Kuramsal Eğitim (Anlatım Dersleri): Staj sürecinde, öğrencilerin temel yeterliklere ulaşabilmesi için gerekli bilgilerin paylaşılmasını ve kavranmasını hedefleyen teorik dersler planlanmıştır. Bu derslerde ilgili konular tartışılır ve mesleki bilgi altyapısı güçlendirilir. Zorunlu teorik oturumlar haftalık ders programında belirtilmiştir.

2. Servis Vizitleri: Stajyerler, ilgili danışman öğretim üyelerine gruplar halinde atanır. Vizitler, ya belirli bir hastalık grubuna odaklanır ya da servisteki tüm hastalar üzerinden kapsamlı değerlendirmeler yapılır; bu süreçte öykü alma, fizik muayene uygulamaları ve cerrahi girişimlerin detayları birlikte tartışılır.

3. Klinik Ortamda Bağımsız Öğrenme: Öğrencilerin bireysel sorumluluk olarak bilgi ve becerilerini geliştirmeleri için haftalık programda bağımsız öğrenme saatlerine yer verilmiştir. Bu süre zarfında öğrenciler teorik çalışmalara zaman ayırabilir, sorumlu oldukları hastaların preoperatif ve postoperatif takiplerini yapabilir, tanı-tedavi süreçlerini değerlendirebilir ve olgu sunumları için hazırlık yapabilirler. Ayrıca klinik alanlarda gözlem yapmaları ve gerektiğinde aktif katılım göstermeleri beklenir.

4. Uygulamalı Eğitim Faaliyetleri: Staj kapsamındaki pratik eğitimler; yataklı servis, poliklinik, acil servisler ve girişim birimlerinde yürütülmektedir. Bu oturumlarda öğrenciler, belirli şikâyet veya hasta gruplarına yönelik tanı ve tedavi uygulamalarını, ayırıcı tanı yaklaşımlarını ve klinik karar verme süreçlerini eğitici eşliğinde gözlemlene ve tartışma imkânı bulurlar.

5. Klinik Beceri Uygulamaları: Cerrahi girişimlerin gerçekleştirildiği ameliyathanelerde, öğrencilere temel cerrahi becerilerin hasta üzerinde öğrenilmesine yönelik uygulamalar sunulacaktır. Bu süreçte öğrencinin aktif katılımı desteklenir.

6. Olgu Sunumu: Stajyer doktorlar, kendilerine sorumluluğu verilen hastaları detaylı olarak değerlendirip, danışman öğretim üyeleri ve grup arkadaşlarıyla birlikte sunumlar yapar. Bu oturumlar, hastanın öyküsünü, klinik bulgularını, tanı ve tedavi süreçlerini içerecek şekilde yürütülür.

Staja Devamlılık

Stajlar sırasında kuramsal dersler, hasta başı eğitimi ve pratik çalışmalarda devam zorunludur. Staj günü bir bütündür ve günlük programın bir bölümünde bulunamayan öğrenci telafi yapmakla yükümlüdür. Staj günlerinin %20'sinden fazla (2 gün) devamsızlığı olan öğrencilerin ilgili stajı tekrarlaması gereklidir. Staj sonu sınavına giremez.

Ölçme ve Değerlendirme

Staj sonunda sözlü ve yazılı sınavlar yapılır. Bu sınavın ve sözlü ve yazılı sınavların ortalaması 60 ve üzerinde ise staj başarılı olarak geçilir. Staj sonu sınavlarının staj geçme notuna katkısı şu şekildedir:

1. Yazılı sınav (%50): Çoktan seçmeli olarak yapılır. Staj boyunca öğrenilen tüm teorik dersler, bulgudan tanıya ve probleme dayalı öğrenim oturumlarından öğrenim hedeflerini kapsayacak şekilde en az birer soru sorulur. Toplam soru sayısı yaklaşık 50 olacak şekilde sınav hazırlanır. Puanlamada 4 yanlış bir doğruyu götürmez.

2. Sözlü sınav (%50): En az iki öğretim üyesi olacak şekilde hazırlanmış jüri tarafından tüm staj boyunca öğrenilen teorik ve uygulamalı dersleri kapsayan öğrenim hedeflerine uygun sözlü sınav yapılır. Her öğrenciye en az beş soru sorulur. Sorulan sorular kaydedilir. Öğrencinin sözlü sınavdaki performansı jüriyi oluşturan tüm öğretim üyelerinin katılımıyla değerlendirilir.

Staj sonu sınav ortalaması 60'ın altında olunması durumunda yıl sonunda yapılacak olan bütünleme sınavına girilir. Bütünleme sınavında yazılı (%50) ve sözlü sınav (%50) ortalamaları alınarak hesaplanır. Bütünleme sınavı geçme notu 60'tır. Bütünleme sınavından 60'ın altında alan öğrenci FTR staj tekrarı yapar.

Öğrenme ortamları:

Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği, -1, 1 ve yatan hasta katlarında hizmet vermektedir.

-1. Kat: Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon teorik derslerinin anlatıldığı derslikler bulunmaktadır.

1. Kat: Poliklinik odaları ve FTR ünitesi bulunmaktadır.

Tüm katlar: Hasta başı vizitler yapılmaktadır.

Önerilen Kaynak Yayınlar

1. Gökce-Kutsal, Y. (Ed.). (2014). Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon (3. baskı). Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri.
2. Oğuz, H. (2018). Rehabilitasyon İlkeleri ve Uygulamaları. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevleri.
3. Tüzün, F. (2016). Kas İskelet Sistemi Hastalıklarında Rehabilitasyon. Ankara: Nobel Tıp Kitabevi.
4. Braddom, R. L. (Ed.). (2020). Braddom's Physical Medicine and Rehabilitation (6th ed.). Philadelphia, PA: Elsevier. ISBN: 978-0323625393
5. DeLisa, J. A., Gans, B. M., & Walsh, N. E. (2019). DeLisa's Physical Medicine and Rehabilitation: Principles and Practice (6th ed.). Philadelphia, PA: Wolters Kluwer. ISBN: 978-1496374964
6. O'Sullivan, S. B., & Schmitz, T. J. (2019). Physical Rehabilitation (7th ed.). Philadelphia, PA: F.A. Davis. ISBN: 978-0803661622

Referanslar

1. Ulusal Çekirdek Eğitim Programı. (2020). Tıp Fakültesi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı 2020 (UÇEP 2020). Tıp Eğitimi Ulusal Çekirdek Müfredatı Komisyonu.
2. Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartları. (2020). Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartları- 2020. TEPDAD.